

Η ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΕ ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΘΛΗΤΕΣ ΧΕΙΡΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

Γεώργινας Γεώργιος*, Δαρόγλου Γαρυφαλλιά

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Τμήματα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Εργαστήριο Αθλητικής Ψυχολογίας

Ημερομηνία Υποβολής: 15-9-2007

Ημερομηνία Αποδοχής: 1-4-2008

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξέτασε τη σχέση και τους πιθανούς συνδυασμούς μεταξύ των προσανατολισμών στόχων επίτευξης και του αντιλαμβανόμενου κλίματος παρακίνησης σε δείγμα παικτών χειροσφαίρισης. Στην έρευνα συμμετείχαν 307 αθλητές και αθλήτριες (Μ.Ο. ηλικίας = 16.3, Τ.Α. = 4.23). Τα εργαλεία μέτρησης που χρησιμοποιήθηκαν ήταν το Ερωτηματολόγιο του αντιλαμβανόμενου κλίματος παρακίνησης (PMCSQ-2) και η κλίμακα προσανατολισμών στόχων επίτευξης (TEOSQ). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι περισσότεροι αθλητές αντιλαμβάνονταν να επικρατεί υψηλό κλίμα μάθησης και χαμηλό κλίμα απόδοσης στην ομάδα τους. Ο κρίσιμος παράγοντας για την εμφάνιση ενός κλίματος παρακίνησης στη μάθηση ήταν η ύπαρξη υψηλού προσανατολισμού στο έργο, ανεξάρτητα από τις τιμές του προσανατολισμού στον εαυτό. Αντίθετα, οι υψηλότερες τιμές ενός κλίματος παρακίνησης με έμφαση στην απόδοση εμφανίστηκαν στα άτομα που παρουσίασαν χαμηλό προσανατολισμό στο έργο και υψηλό στον εαυτό.

Λέξεις Κλειδιά: Στόχοι Επίτευξης, Κλίμα Παρακίνησης, Χειροσφαίριση.

* Γεώργινας Γεώργιος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Θεσσαλονίκη 54006 Ελλάδα, e-mail: georgenasg@gmail.com, τηλ. & fax: 2310-992225

Εισαγωγή

Η μελέτη των κινήτρων έχει ιδιαίτερη σημασία για την έρευνα στον αθλητισμό και τη φυσική δραστηριότητα, καθώς οι διαφορετικές στρατηγικές παρακίνησης δύνανται να επηρεάζουν διαφορετικά τη γνώση, το συναίσθημα και τη συμπεριφορά των αθλητών. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες ένα από τα θεωρητικά πλαίσια που απόκτησαν προβάδισμα στη μελέτη των κινήτρων στον αθλητισμό είναι το κοινωνικο-γνωστικό μοντέλο που στηρίζεται στην θεωρία επίτευξης στόχων (Ames & Archer, 1988. Duda, 1992. Dweck, 1986. Nicholls, 1984, 1989. Roberts, 1992. Roberts & Treasure, 1995a, 1995b).

Είναι ευρύτερα γνωστό ότι οι στόχοι επίτευξης αποτελούν συνδυαστική και συστηματική προσέγγιση στη μελέτη της ανθρώπινης παρακίνησης, καθώς αποκαλύπτουν όχι μόνο τις αιτίες της ευχαρίστησης σε περιβάλλον μάθησης αλλά και τα κριτήρια μιας επιτυχημένης επίδοσης (Pintrich, 2000). Τρία είναι τα βασικά σημεία της συγκεκριμένης θεωρίας. Αρχικά υποστηρίζεται ότι η επίδειξη ικανότητας παίζει καθοριστικό ρόλο για την παρακίνηση και σχετίζεται με τον καθορισμό στόχων δράσης. Κατόπιν υποστηρίζεται ότι η μεταβλητή της παρακίνησης για επίτευξη είναι πολυδιάστατη. Τέλος, διαφαίνεται ότι οι στόχοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο όσον αφορά τα αποτελέσματα της παρακίνησης, γιατί παρέχουν μια βάση για την κρίση της ικανότητας και του ορισμού της επιτυχίας ή αποτυχίας (Weiss & Ferrer-Caja, 2002).

Στόχοι Επίτευξης

Οι στόχοι επίτευξης παρουσιάζουν μια οπτική γωνιά μέσα από την οποία οι άνθρω-

ποι βλέπουν την επιτυχία. Υπάρχουν δύο διαφορετικοί τρόποι αξιολόγησης της απόδοσης ή ικανότητας. Ο πρώτος εστιάζεται στην αυτό-αναφερόμενη μάθηση και ονομάζεται 'στόχος μάθησης', ενώ ο δεύτερος δίνει έμφαση στη σύγκριση της ικανότητας αναφορικά με τους άλλους και ονομάζεται 'στόχος απόδοσης' (Pintrich, 2000). Όταν επικρατούν οι στόχοι μάθησης τα άτομα βιώνουν την επιτυχία μέσα από τη σκληρή προσπάθεια και βελτιώνουν την ικανότητά τους με οποιαδήποτε δραστηριότητα καταγίνονται. Στην περίπτωση αυτή, το αίσθημα της ικανότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την προσωπική βελτίωση, ως άμεσο αποτέλεσμα της καταβαλλόμενης προσπάθειας. Στον αντίποδα, όταν υπάρχουν στόχοι απόδοσης γίνονται κρίσεις και αξιολογήσεις για την υποκειμενική επιτυχία μέσα από τη διαδικασία των κοινωνικών συγκρίσεων. Πιο συγκεκριμένα στους στόχους απόδοσης το άτομο αισθάνεται περισσότερο επιτυχημένο όταν η απόδοση του είναι συγκριτικά καλύτερη από των άλλων ή όταν αποδίδει το ίδιο με τους άλλους αλλά με λιγότερη προσπάθεια. Η υιοθέτηση και η παγίωση ενός εκ των δύο προσανατολισμών σε στόχους αντανάκλα διαφορετικά στην αντίληψη της ικανότητας.

Ο προσανατολισμός στον εαυτό στηρίζεται στη διαφοροποιούμενη αντίληψη της ικανότητας όπου η προσπάθεια και η ικανότητα διακρίνονται ξεκάθαρα ως αιτίες των αποτελεσμάτων. Αντίθετα, όταν ένα άτομο είναι προσανατολισμένο στο έργο δεν ξεχωρίζει την προσπάθεια από την ικανότητα και πιστεύει ότι η βελτίωση μέσα από την προσπάθεια δηλώνει ικανότητα (Dweck, 1986. Nicholls, 1989).

Για την εκτίμηση ατομικών διαφορών

σε καταστάσεις επίτευξης στόχων αναπτύχθηκε από τους Duda και Nicholls (1992) η *Κλίμακα Προσανατολισμού Επίτευξης Στόχων* (TEOSQ). Η κλίμακα έχει μεταφραστεί και προσαρμοστεί στα Ελληνικά από τους Μπαρκούκης, Ζαχαριάδης, Αναστασιάδης, Τσορμπατζούδη & Γρούιο (2003).

Κλίμα κινήτρων

Η εμπλοκή στη διαδικασία επίτευξης στόχων εξαρτάται τόσο από παράγοντες προδιάθεσης (προσανατολισμοί στόχων) όσο και από παράγοντες κατάστασης (κλίμα κινήτρων). Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι τα άτομα που είναι προσανατολισμένα στο έργο διαθέτουν ένα ευρύτερο φάσμα συναισθηματικών και συμπεριφορικών προτύπων, ενώ άτομα στα οποία κυριαρχεί ο προσανατολισμός στον εαυτό διαθέτουν λιγότερο προσαρμόσιμες στρατηγικές παρακίνησης (Duda, 2001. Duda & Hall, 2000. Roberts, 2001).

Το αν ένα άτομο προσανατολίζεται στο έργο ή στον εαυτό, εξαρτάται αφενός μεν από διαφορές στην προσωπικότητα και αφετέρου από τις διαφορές στο περιβάλλον. Το περιβάλλον ενός ατόμου δημιουργεί ένα υπόβαθρο που επηρεάζει τόσο τον καθορισμό των στόχων επίτευξης που θέτει το άτομο όσο και τον τρόπο με τον οποίο αποτιμά την απόδοσή του. Στην επίδραση του περιβάλλοντος αναφέρεται και το κλίμα κινήτρων το οποίο αποτυπώνει την αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των εσωτερικών δυνάμεων (Θεοδωράκης, Γούδας, & Παπαϊωάννου, 1998).

Το κλίμα κινήτρων αναφέρεται στη δομή των στόχων και στο περιβάλλον που δημιουργείται από τους άλλους και αποτελεί σημαντικό παράγοντα της επίτευξης (Duda &

Whitehead, 1998). Η Ames (1992) διέκρινε δυο μορφές κλίματος του προσανατολισμένου στη μάθηση (έργο) και του προσανατολισμένου στην απόδοση (εαυτό). Όταν υπάρχει εμπλοκή των αθλητών στην λήψη αποφάσεων, όταν το δέσιμο της ομάδας δεν βασίζεται στις ατομικές τους ικανότητες, όταν η επιτυχία ορίζεται και αποτιμάται ως αποτέλεσμα της ατομικής προσπάθειας και βελτίωσης και όταν η ανακάλυψη νέων στρατηγικών μάθησης ενθαρρύνεται, τότε είναι περισσότερο πιθανό ότι στους αθλητές θα εδραιωθεί ένα κλίμα προσανατολισμένο στην μάθηση. Από την άλλη μεριά, όταν κυριαρχούν οι διαπροσωπικές συγκρίσεις, όταν οι εκτιμήσεις στηρίζονται σε κανονιστικά δεδομένα και όταν η ομαδοποίηση των αθλητών στηρίζεται στην ικανότητα τους, τότε είναι περισσότερο πιθανό ότι στους αθλητές θα εδραιωθεί ένα κλίμα που είναι προσανατολισμένο στην απόδοση.

Σχέση Προσανατολισμών Επίτευξης και Κλίματος Κινήτρων

Οι προσανατολισμοί στόχων καθώς και το κλίμα κινήτρων είναι σημαντικά στοιχεία της παρακίνησης (Roberts, 1992). Η έρευνα στο χώρο του αθλητισμού έδειξε ότι οι αντιλήψεις ενός κλίματος μάθησης συνδέονται με υψηλό προσανατολισμό μάθησης, ενώ η κυριαρχία κλίματος απόδοσης συνοδεύεται από υψηλό προσανατολισμό στον εαυτό και χαμηλό στη μάθηση (Seifriz, Duda, & Chi, 1992. White, 1996).

Σε σειρά μελετών δε δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανεξαρτησία αυτών των στόχων (Nicholls, 1989. Fox, Goudas, Biddle, Duda, & Armstrong, 1994. Roberts, Treasure, & Kavussanu, 1996). Ο Fox και οι συνεργ-

γάτες του (1994) υποστήριξαν ότι από την στιγμή που οι δύο προσανατολισμοί έχουν διαφορετικές επιπτώσεις στα κίνητρα η επιρροή τους θα είναι διαφορετική και σε μεμονωμένες δοκιμασίες. Επιπλέον βρέθηκε ότι ένας υψηλός προσανατολισμός στον εαυτό δεν είναι επιζήμιος όταν συνοδεύεται από υψηλό προσανατολισμό μάθησης (Fox, Goudas, Biddle, Duda, & Armstrong, 1994. Roberts, Treasure, & Kavussanu, 1996. Ntoumanis & Biddle, 1998). Στον αθλητισμό βρέθηκε ότι τα άτομα με ταυτόχρονα υψηλό προσανατολισμό στη μάθηση και χαμηλό στον εαυτό απολαμβάνουν περισσότερο την ενασχόληση τους με τον αθλητισμό από άτομα με χαμηλό προσανατολισμό στην μάθηση και υψηλό στον εαυτό (Fox, Goudas, Biddle, Duda, & Armstrong, 1994). Επίσης, ο Roberts και οι συνεργάτες του (1996) διαπίστωσαν ότι οι αθλητές με υψηλό προσανατολισμό στη μάθηση, ανεξάρτητα από το επίπεδο προσανατολισμού στον εαυτό, πιστεύουν ότι η προσπάθεια είναι η αιτία της επιτυχίας περισσότερο από αυτούς με χαμηλό προσανατολισμό στη μάθηση.

Οι White και Duda (1994) βρήκαν ότι τα άτομα με προσανατολισμό στον εαυτό ήταν περισσότερο πιθανό να εμφανίζουν ανταγωνιστικές συμπεριφορές, ενώ οι προσανατολισμένοι στη μάθηση δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στην ευεξία, και σε μικρότερο βαθμό στους δεσμούς, στην σχέση μεταξύ των μελών του συνόλου και στον ανταγωνισμό. Τα αποτελέσματα αυτά είναι στην ίδια κατεύθυνση με έρευνες όπου βρέθηκε ότι το κλίμα μάθησης σχετίζεται θετικά με τον προσανατολισμό στη μάθηση, ενώ το κλίμα απόδοσης σχετίζεται με τον προσανατολισμό στο εγώ (Newton, & Duda, 1993.

Ebbeck, & Becker, 1994. White, 1998. Omundsen Roberts & Kavussanu, 1998).

Οι Ntoumanis και Biddle (1998), για την εκτίμηση του κλίματος κινήτρων, χρησιμοποίησαν το PMCSQ (Seifriz, Duda, & Chi, 1992) σε δείγμα 146 Βρετανών φοιτητών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υψηλές τιμές στο κλίμα κινήτρων για απόδοση παρουσιάζονταν στα άτομα με υψηλό προσανατολισμό στον εαυτό ιδιαίτερα όταν συνοδεύονταν από χαμηλές ή μέτριες τιμές στον προσανατολισμό στο έργο. Ενώ υψηλές τιμές στο κλίμα κινήτρων με προσανατολισμό στη μάθηση παρουσιάζονταν στα άτομα με υψηλό προσανατολισμό στο έργο ανεξάρτητα από τις τιμές προσανατολισμού στον εαυτό. Οι Pensgaard και Roberts (2002) σε έρευνα που πραγματοποίησαν σε αθλητές υψηλού αθλητικού επιπέδου διαπίστωσαν ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματός τους, το οποίο αποτελούνταν από αθλητές με υψηλό προσανατολισμό στο έργο και μέτριο στον εαυτό, αντιλαμβάνονταν να υπάρχει υψηλό κλίμα κινήτρων μάθησης στην ομάδα τους, ενώ οι αντίστοιχες τιμές για το κλίμα απόδοσης ήταν ιδιαίτερα χαμηλές.

Σκοπός της έρευνας

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι υπάρχουν αδιευκρίνιστα σημεία αναφορικά με τη σχέση των στόχων επίτευξης με το κλίμα κινήτρων. Ενώ στον χώρο της σχολικής φυσικής αγωγής υπάρχουν έρευνες στις οποίες έχει μελετηθεί η σχέση των στόχων με το κλίμα κινήτρων στη σχολική τάξη (Παπαϊωάννου, 1995), απουσιάζουν οι έρευνες από ομαδικά αθλήματα όπου οι μορφές των αλληλεπιδράσεων διαμορφώνουν συγκεκριμένες προδιαθέσεις συμπεριφοράς. Ένας επι-

πλέον λόγος είναι ότι και οι παράμετροι του κλίματος κινήτρων δεν έχουν μελετηθεί στο άθλημα της Χειροσφαίρισης.

Μέθοδος

Δείγμα

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν 307 αθλητές και αθλήτριες χειροσφαίρισης (168 άντρες και 139 γυναίκες) διαφορετικών ηλικιακών κατηγοριών (Μ.Ο. ηλικίας = 16.3, Τ.Α. = 4.2). Όλοι οι συμμετέχοντες αγωνίζονταν σε σωματεία και συλλόγους της Β. Ελλάδος σε τμήματα παιδών -κορασίδων, εφήβων-νεανίδων καθώς και ανδρών και γυναικών.

Όργανα μέτρησης

Κλίμακα Προσανατολισμών Επίτευξης

Στόχων: Η κλίμακα χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση δύο διαστάσεων, του προσανατολισμού στο έργο και στον εαυτό (TEOSQ: Duda & Nicholls, 1992). Έχει μεταφραστεί και προσαρμοστεί στα Ελληνικά από τους Μπαρκούκη, Ζαχαριάδη, Αναστασιάδη, Τσορμπιτζούδη, και Γρούιο (2003). Η κλίμακα αποτελείται από 13 ερωτήσεις, επτά από τις οποίες αναφέρονται στον προσανατολισμό στη μάθηση και έξι στον εαυτό. Παράδειγμα ερωτήματος για τον προσανατολισμό στην μάθηση είναι «αισθάνομαι επιτυχημένος στο άθλημα της χειροσφαίρισης όταν μαθαίνω μια νέα άσκηση προσπαθώντας σκληρά». Παράδειγμα ερωτήματος για τον προσανατολισμό στον εαυτό είναι «αισθάνομαι επιτυχημένος στο άθλημα της χειροσφαίρισης όταν πετυχαίνω τα περισσότερα τέρματα στα παιχνίδια». Οι συμμετέχοντες έδωσαν τις απαντήσεις τους σε 5-βάθμια κλίμακα τύπου Likert, (1-διαφωνώ απόλυτα ως 5- συμφωνώ

απόλυτα).

Ερωτηματολόγιο του Αντιλαμβανόμενου Κλίματος Παρακίνησης στον Αθλητισμό-2:

Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιείται για την εκτίμηση της αντίληψης των παικτών για το κλίμα κινήτρων που επικρατεί στην ομάδα (PMCSQ-2: Newton, Duda, & Yin, 2000). Στην Ελληνική γλώσσα έχει μεταφραστεί από τους Γεώργινα και Δαρόγλου (2007) Η ιεραρχική μορφή του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει δύο κύριους παράγοντες, το κλίμα μάθησης και το κλίμα κινήτρων και τρεις υποπαράγοντες για κάθε ένα από τους δύο κύριους παράγοντες. Την προσπάθεια βελτίωσης, την σημαντικότητα του ρόλου και την συνεργατική μάθηση για το κλίμα που είναι προσανατολισμένο στη μάθηση και τον ενδο-ομαδικό ανταγωνισμό, την άνιση αναγνώριση και την τιμωρία για τα λάθη για το κλίμα που είναι προσανατολισμένο στην απόδοση. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 33 ερωτήματα. Παράδειγμα ερωτήματος για το κλίμα απόδοσης είναι «στην ομάδα μου... ο προπονητής έχει τους δικούς του/της αγαπημένους παίκτες». Παράδειγμα ερωτήματος για το κλίμα μάθησης είναι «στην ομάδα μου... ο προπονητής δίνει έμφαση στην προσπάθεια». Η αξιολόγηση των ερωτημάτων έγινε σε πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert (από 1= διαφωνώ απόλυτα έως 5= συμφωνώ απόλυτα).

Διαδικασία μέτρησης

Μετά τη συγκατάθεση γονέων και προπονητών οι αθλητές και οι αθλήτριες της χειροσφαίρισης συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια. Η συμπλήρωση γίνονταν πριν από την προπόνηση τους και αφού προηγουμένως είχαν διαβάσει τις οδηγίες ενώ η χρονική

της διάρκειας ήταν 20 λεπτά. Στους συμμετέχοντες τονίστηκε ότι μπορούσαν να διακόψουν τη συμπλήρωση οποιαδήποτε στιγμή επιθυμούσαν.

Αποτελέσματα

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται οι συντελεστές εσωτερικής συνοχής που ήταν ικανοποιητικοί για όλες τις κλίμακες (προσανατολισμός στο έργο $\alpha = .81$, προσανατολισμός

στον εαυτό $\alpha = .82$, κλίμα μάθησης $\alpha = .85$ και κλίμα απόδοσης $\alpha = .85$). Οι συμμετέχοντες παρουσίασαν υψηλές τιμές στην αντίληψη κλίματος μάθησης (Μ.Ο. = 4.18, Τ.Α. = .44) και υψηλό προσανατολισμό στο έργο (Μ.Ο. = 4.17, Τ.Α. = .55), μέτρια αντίληψη κλίματος κινήτρων απόδοσης (Μ.Ο. = 2.59, Τ.Α. = .58), καθώς και μέτριο προσανατολισμό στον εαυτό (Μ.Ο. = 2.70, Τ.Α. = .83).

Πίνακας 1

Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και δείκτες εσωτερικής συνοχής των ερωτηματολογίων.

	M	TA	Cronbach α
Προσανατολισμός στο Έργο	4.17	.55	.81
Προσανατολισμός στον Εαυτό	2.70	.83	.82
Κλίμα Μάθησης	4.18	.44	.85
Κλίμα Απόδοσης	2.59	.58	.85

Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται η ανάλυση συσχέτισης μεταξύ προσανατολισμών και κλίματος. Συγκεκριμένα, υπήρξε θετική σχέση ανάμεσα στην αντίληψη του κλίματος κινήτρων για μάθηση και τον προσανατολισμό

στο έργο, και αρνητική με τον προσανατολισμό στον εαυτό. Οι αντιλήψεις του κλίματος κινήτρων για απόδοση σχετίζονταν θετικά με τον προσανατολισμό στον εαυτό και αρνητικά με τον προσανατολισμό στο έργο.

Πίνακας 2

Συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των παραγόντων των ερωτηματολογίων του κλίματος κινήτρων και των προσανατολισμών επίτευξης.

	Προσανατολισμός στο Έργο	Προσανατολισμός στον Εαυτό	Κλίμα Μάθησης
Προσανατολισμός στο Έργο			
Προσανατολισμός στον Εαυτό	-.023		
Κλίμα Μάθησης	.531**	-.247**	
Κλίμα απόδοσης	-.157**	.485**	-.454**

Σημείωση: ** $p < .01$

Με σκοπό να εξεταστεί ποιος συνδυασμός προσανατολισμών είναι συμβατός με τις αντιλήψεις του κλίματος για μάθηση ή απόδοση, και με βάση τη διάμεσο δημιουργήθηκαν τέσσερις ομάδες ατόμων: υψηλή στο έργο/υψηλή στον εαυτό (n=73), χαμηλή στο έργο /χαμηλή στον εαυτό (n=66), χαμηλή στο έργο/υψηλή στον εαυτό (n=65), υψηλή στο έργο /χαμηλή στον εαυτό (n=69).

Στη συνέχεια εφαρμόστηκε ανάλυση διακύμανσης (MANOVA), με τις ομάδες προσανατολισμού στόχων να αποτελούν τις ανεξάρτητες μεταβλητές και τις δυο διαστάσεις του κλίματος παρακίνησης τις εξαρτημένες μεταβλητές (Πίνακας 3). Τα αποτελέσματα της ανάλυσης ήταν στατιστικά σημαντικά (Wilk's lambda = .004, F = 35.5, p < .001)

Πίνακας 3

Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και τιμές F για κάθε ομάδα προσανατολισμού στόχων και κλίματος μάθησης ή απόδοσης.

Ομάδες προσανατολισμού στόχων										
	Υψηλός στο έργο/ Υψηλός στον εαυτό		Υψηλός στο έργο/ Χαμηλός στον εαυτό		Χαμηλός στο έργο/ Υψηλός στον εαυτό		Χαμηλός στο έργο/ Χαμηλός στον εαυτό		F	p
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
Μάθηση	4.35	.40	4.41	.35	3.85	.47	4.05	.31	37.15	.000
Απόδοση	2.71	.61	2.28	.58	2.83	.56	2.51	.42	11.45	.000

Η ανάλυση διακύμανσης έδειξε σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις ομάδες προσανατολισμού στόχων και στο κλίμα μάθησης και απόδοσης. Σχετικά με το κλίμα μάθησης, φάνηκε ότι τα άτομα με υψηλό προσανατολισμό στο έργο αντιλαμβάνονταν το κλίμα ως περισσότερο προσανατολισμένο στη μάθηση από ότι τα άτομα με χαμηλό.

Συζήτηση

Ο σκοπός της έρευνας ήταν να μελετήσει τη σχέση του κλίματος κινήτρων με τους στόχους επίτευξης. Τα ευρήματα δείχνουν ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των προσανατολι-

σμών στόχων και του κλίματος παρακίνησης, γεγονός που έρχεται να επαληθεύσει ευρήματα προηγούμενων ερευνών (Seifriz, Duda, & Chi, 1992; White, 1996) που ανέφεραν συσχέτιση μεταξύ των προσανατολισμών στόχων στον αθλητισμό και στον τύπο των στόχων που προέρχονταν από το ψυχολογικό περιβάλλον των ομάδων τους. Δεδομένου ότι και οι δύο τύποι προσανατολισμοί επίτευξης μπορούν να συνυπάρχουν σε ένα άτομο (Nicholls, 1989. Fox, Goudas, Biddle, Duda, & Armstrong, 1994) εξετάστηκαν αν οι συνδυασμοί στόχων σχετίζονται με παραμέτρους του κλίματος μάθησης ή

απόδοσης.

Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι οι υψηλές τιμές στο κλίμα μάθησης συνδυάζονταν με υψηλό προσανατολισμό στο έργο, ανεξάρτητα με το επίπεδο του προσανατολισμού στον εαυτό. Αυτό το εύρημα εξηγείται από το γεγονός ότι το αγωνιστικό περιβάλλον προάγει την ατομική βελτίωση και προϋποθέτει αυξημένη προσπάθεια. Αυτό σημαίνει ότι το περιβάλλον εμπεριέχει την εκμάθηση νέων δεξιοτήτων, την ευχαρίστηση που πηγάζει με την ενασχόληση με τον αθλητισμό και την προσπάθεια επίλυσης συγκεκριμένων αγωνιστικών προβλημάτων.

Ευδιάκριτο εύρημα αποτελεί το γεγονός ότι σχετικά υψηλές τιμές στο κλίμα μάθησης εμφανίζονταν και από άτομα με υψηλό προσανατολισμό στον εαυτό, αρκεί αυτός να συνοδεύεται από μέτριες ή υψηλές τιμές προσανατολισμού στο έργο. Αυτό το αποτέλεσμα συμφωνεί με ευρήματα προηγούμενων ερευνών από το χώρο της φυσικής αγωγής (Fox, Goudas, Biddle, Duda & Armstrong, 1994. Roberts, Treasure, & Kavussanu, 1996) και ενισχύει την άποψη ότι οι αθλητές υψηλού επιπέδου μπορεί να παρουσιάζουν υψηλές τιμές τόσο στον προσανατολισμό στο εαυτό όσο και στο έργο.

Διαπιστώθηκε επίσης ότι τα άτομα που παρουσίασαν υψηλές τιμές στο κλίμα απόδοσης ήταν αυτά με υψηλό προσανατολισμό στον εαυτό, ιδιαίτερα όταν αυτός συνοδεύονταν από χαμηλό προσανατολισμό στο έργο. Πιο αναλυτικά, τα άτομα που αντιλαμβάνονταν ότι επικρατούσε κλίμα προσανατολισμένο στην απόδοση, προσπαθούσαν να αποδείξουν την ικανότητά τους μέσα από την σύγκριση της απόδοσής τους με τους άλλους, χωρίς να ενδιαφέρονται για την κατα-

βολή της μέγιστης δυνατής προσπάθειας. Έτσι επιβεβαιώνεται ότι οι αντιλήψεις για το κλίμα απόδοσης αντανακλούν σε στοιχεία των κινήτρων και της παρακίνησης όπως η μειωμένη επιμονή, η ύπαρξη άγχους σε σχέση με την απόδοση, η έλλειψη συνεργασίας και η αποτίμηση της επιτυχίας μέσα από την επίδειξη της ικανότητας (Solomon, 1996).

Η παραπάνω διαπίστωση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους προπονητές, η οποίοι πέρα από τον σχεδιασμό προπονητικών στρατηγικών, πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια και ανάπτυξη του προσανατολισμού στο έργο. Οι προπονητές οφείλουν να γνωρίζουν τους παίκτες τους και να κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο οι τελευταίοι αποτιμούν τις παραμέτρους της επιτυχίας και αποτυχίας. Επιπλέον, πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στη μορφή των λεκτικών επιδράσεων, οι οποίες διαφαίνεται ότι παίζουν σημαντικό ρόλο στην μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Συγκεκριμένα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στον τονισμό της σημασίας της καταβαλλόμενης ατομικής προσπάθειας, τις εκμάθησης νέων δεξιοτήτων και της βελτίωσης της συνεργασίας με τους συναθλητές τους.

Αναφορικά με τη σχέση του προσανατολισμού στο έργο με τον εαυτό διαπιστώθηκε ότι αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική. Έτσι επιβεβαιώνονται τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών (Seifriz, Duda, & Chi, 1992. White, 1996. Noumanis, & Biddle, 1998), τα οποία παρέχουν υποστήριξη στο σχετικό θεωρητικό πλαίσιο που διατύπωσε ο Nicholls (1989) για την ανεξαρτησία αυτών των προσανατολισμών.

Η παρούσα έρευνα έδωσε χρήσιμα στοιχεία για τη σχέση του κλίματος κινήτρων με

τους προσανατολισμούς στόχων. Ωστόσο τα ευρήματα αυτά πρέπει να συμπληρωθούν από την αξιολόγηση των επιδράσεων από γονείς τους και το υπόλοιπο κοινωνικό περιβάλλον, ώστε να υπάρχει συνολική εικόνα. Τέλος ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε η συγκριτική μελέτη των αποτελεσμάτων σε διαφορετικά είδη αθλημάτων.

Βιβλιογραφία

- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology, 84*, 261-271.
- Ames, C., & Archer, J. (1988). Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation. *Journal of Educational Psychology, 80*, 260 – 267.
- Christodoulidis, T. Papaioannou, A., & Diggelidis, N. (2001). Motivational climate and attitudes towards exercise in Greek senior high school. A year-long intervention. *European Journal of Sport Sciences, 1*, 4.
- Duda, J. L. & Nicholls, J. G. (1992). Dimensions of achievement motivation in schoolwork and sport. *Journal of Educational Psychology, 84*, 290-299.
- Duda, J. L. (1992). Motivation in sport settings: A goal perspective approach. In G. C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise*, (pp. 57–91). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Duda, J. L. (2001). Achievement goal research in sport: Pushing the boundaries and clarifying some misunderstandings. In G. C. Roberts (Ed.), *Advances in Motivation in sport and exercise*, (pp. 129-182). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Duda, J. L., & Hall, H. K. (2000). Achievement goal theory in sport: Recent extensions and future directions. In R. N. Singer, H.A. Hausenblas, & C. M. Janelle (Eds.), *Handbook of sport psychology* (2nd ed., pp. 417-443). New York: Wiley.
- Duda, J. L., & Whitehead, J. (1998). Measurement of goal perspectives in the physical domain. In J. L. Duda (Ed.), *Advances in sport and exercise psychology measurement*, (pp. 21-48). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
- Dweck, C. S. (1986). Motivational processes affecting learning. *American Psychologist, 41*(10), 1040-1048.
- Dweck, C. S. (1999). *Self-theories: Their Role in Motivation, Personality, and Development*. Philadelphia, PA: Taylor & Francis, 1999.
- Ebbeck, V., & Becker, S. L. (1994). Psychological predictors of goal orientations in youth soccer. *Research Quarterly for Exercise and Sport, 65*, 355- 362.
- Fox, K., Goudas M., Biddle, S., Duda, J., & Armstrong, N. (1994). Children's task and ego goal profiles in sport. *British Journal of Educational Psychology, 64*, 253-261.
- Harwood, C., Cumming, J., & Fletcher, D. (2004). Motivational profiles and psychological skills use within elite youth sport. *Journal of Applied Sport Psychology, 16*, 318 – 332.
- Newton, M., & Duda, J. L. (1993). Elite adolescent athletes' achievement goals and beliefs concerning success in tennis. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 15*, 437-4448.
- Newton, M., & Duda, J. L., & Yin, Z. (2000). Examination of the psychometric properties of the perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 in a sample of

- female athletes. *Journal of Sport Sciences*, 18, 275-290.
- Nicholls, J. G. (1984a). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice and performance. *Psychological Review*, 21, 328-346. Cambridge, MASS: Harvard University Press.
- Nicholls, J. G. (1984b). Conceptions of ability and achievement motivation. In: *Research on Motivation in Education*, R. Ames & C. Ames (Eds.), pp. 39-73. London: 1984, pp. 39-73.
- Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1989.
- Ntoumanis, N., & Biddle, S.J.H. (1998). The relationship between achievement goal profiles and perceptions of motivational climates in sport. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 8, 120- 124.
- Ommundsen, Y., Roberts, G. C., & Kavussanu, M. (1998). Perceived motivational climate and cognitive and affective correlations among Norwegian athletes. *Journal of Sports Sciences*, 16, 153–164.
- Papaioannou, A. (1995). Differential perceptual and motivational patterns when different goals are adopted. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 18-34.
- Pensgaard, A. M., & Roberts, G. C. (2002). Elite athlete's experiences of the motivational climate: the coach matters. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 12 (1), 54-59
- Pintrich, P. R. (2000). An achievement goal theory perspective on issues in motivation terminology, theory, and research. *Contemporary Educational Psychology*, 25, :92-104, 2000.
- Roberts, G. C. (1992). Motivation in sport and exercise: Conceptual constraints and convergence. In G. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise*, (pp. 3-29). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Roberts, G. C. (2001). Understanding the dynamics of motivation in physical activity; the influence of achievement goals on motivational process. In G. C. Roberts (Ed.), *Advances in motivation in sport and exercise*, (pp. 1-50). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Roberts, G. C., & Treasure, D. C. (1995a). Achievement goals, motivational climate and achievement strategies and behaviors in sport. *International Journal of Sport Psychology*, 26, 64–80.
- Roberts, G. C., & Treasure, D. C. (1995b). Motivational determinants of achievement of children in sport. *Revista de Psicologia del Deporte*, 7–8, 123–134.
- Roberts, G. C., Treasure, D. C., & Kavussanu, M. (1996). Orthogonality of achievement goals and its relationship to beliefs about success and satisfaction in sport. *The Sport Psychologist*, 10, 398 – 408.
- Siefritz, J. J., Duda, J. L. & Chi L., (1992). The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and beliefs about success in basketball. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14, 375-391.
- Weiss, M. R., & Ferrer-Caja, E. (2002). Motivational orientations and sport behavior

- ior. In T. S. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology*, (2nd edn., pp. 101 – 183). Champaign, IL: Human Kinetics.
- White, S. A. (1996). Goal orientation and perceptions of the motivational climate initiated by parents. *Pediatric Exercise Science*, 8, 122–129.
- White, S. A. (1998). Adolescent goal profiles, perceptions of the parent-initiated motivational climate, and competitive trait anxiety. *The Sport Psychologist*, 12, 16 – 28.
- White, S. A., & Duda, J. L. (1994). The relationship of gender, level of sport involvement, and participation motivation to task and ego orientation. *International Journal of Sport Psychology*, 25, 4-18.
- Γεωργαίνας, Γ., Δαρόγλου, Γ. (2007). Μελέτη της σχέσης του αντιλαμβανόμενου κλίματος παρακίνησης με τους προσανατολισμούς επίτευξης στόχων στο άθλημα της χειροσφαίρισης. *Φυσική Αγωγή & Αθλητισμός*, 63, 101.
- Θεοδωράκης, Γ., Γούδας, Μ., & Παπαϊωάννου, Α. (1998). Η ψυχολογία της υπεροχής στον αθλητισμό. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.
- Μπαρκούκης, Β., Ζαχαριάδης, Π., Αναστασιάδης, Α., Τσορμπατζούδης, Χ., & Γρούιος, Γ. (2004). Μελέτη της εγκυρότητας και αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου προσανατολισμών επίτευξης στον αθλητισμό στην ελληνική γλώσσα. Επιστημονική Επετηρίδα Ψυχολογικής εταιρίας Βορείου Ελλάδος, 2, 143-156.

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACHIEVEMENT GOAL AND PERCEPTIONS OF MOTIVATIONAL CLIMATE IN GREEK HANDBALL ATHLETES

George Georgenas*, Garyfallia Daroglou

Laboratory of Psychology, Department of Physical Education and Sport Science,
Aristotle University of Thessaloniki, Greece

Ε.Γ.Β.Ε.
1954

Abstract

The purpose of the present study was to examine the relationship between goal orientation and motivational climate and to define which combination of achievement goals perceived the motivational climate as more mastery or performance oriented. Three hundred and seven Greek handball players filled the Greek version of Perceived Motivational Climate in Sport-2 and the Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire. Correlation and multiple analysis of variance analysis showed that the critical factor regarding mastery climate, was the degree of task orientation. For example, athletes that were rated low in task orientation and high in ego orientation perceived the motivational climate of their team as the most performance oriented. It appears that there is relationship between motivational climate and goal orientation. Handball coaches should aim to create a suitable team environment for goal orientation and achievement.

Key words: Achievement Goals, Motivational Climate, Handball.

*An extended Summary Plus English version is freely available at www.hellenicjsport.com